Malmö stad
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum
2026-10-16

Vår referens
Emilia Gunillasdotter
Utvecklingssekreterare
emilia.gunillasdotter@malmo.se

Remiss Utbildningsdepartementet - En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50)

GYVF-2026-3429

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över utbildningsdepartementets betänkande En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50).

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att dela utredningens uppfattning om betydelsen av att bygga vidare på grundläggande lärarutbildning och yrkeslivserfarenhet. Förvaltningen föreslår nämnden att däremot anse att den djupgående specialistkompetens som i språk-, skriv- och läsutveckling respektive matematikutveckling som speciallärare tillägnat sig i nuvarande utbildning är avgörande för elevernas lärande.

Förvaltningen föreslår nämnden att se utmaningar med förslaget om krav på speciallärarbehörighet för undervisning som avser särskilt stöd enskilt eller i mindre undervisningsgrupp och menar att elever som undervisas enskilt eller i mindre grupp bör få undervisning av lärare med adekvata ämneskunskaper. Förvaltningen föreslår nämnden att mena att det också bör vara rektor, som inom ramen för sitt pedagogiska ledarskap samt vad som framkommer i utredning av elevs behov av särskilt stöd, avgör hur stödet ska utformas.

Enligt utredningen är andelen behöriga lärare inom anpassad gymnasieskola 16 procent 2024/25 nationellt. Förvaltningen föreslår nämnden att därför anse att det bör utredas hur kompetenskrav, lärarbehörighet och alternativa utbildningsvägar för undervisning i de anpassade skolformerna kan utformas på ett mer ändamålsenligt och verksamhetsnära sätt.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar detsamma till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse GVN 2026-10-23 Remiss Utbildningsdepartementet - En ny speciallärarutbildning(SOU 2026:50)
- Förslag till yttrande över Remiss Utbildningsdepartementet – En ny speciallärarutbildning
- Remissmissiv SOU 2026:50 En ny speciallärarutbildning
- Betänkande En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50)
- Protokollsutdrag §125 GVNAU 2026-10-14 Remiss Utbildningsdepartementet – En ny speciallärarutbildning

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2026-10-14
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2026-10-23

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över utbildningsdepartementets betänkande En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50).

Bakgrund

Regeringen beslutade den 23 oktober 2025 att utse en särskild utredare för att ta fram förslag på åtgärder för hur elever som är i behov av stöd i undervisningen ska få sådant stöd av lärare med relevant specialpedagogisk kompetens. I direktivet till Utbildningsdepartementets betänkande En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50) ingår att föreslå hur nuvarande speciallärar- och specialpedagogutbildningar kan ersättas med en ny flexibel utbildning som bättre svarar mot skolväsendets behov av specialpedagogisk kompetens genom att föreslå nya examensmål så att den nya speciallärarutbildningen blir elev- och praktiknära.

I direktivet ingår också att föreslå hur legitimation för lärare och förskollärare, i stället för lärarexamen, kan utgöra krav för examen inom det specialpedagogiska området samt att analysera och vid behov föreslå hur personer med speciallärar- eller specialpedagogexamen kan komplettera sin utbildning för att uppnå ändamålsenliga undervisningsbehörigheter.

Av utredningen framgår att under 2025 tog 700 personer speciallärarexamen och 660 specialpedagogexamen. Antal examinerade från speciallärar- och specialpedagogprogrammen har ökat mellan 2010–2025. Antalet speciallärare har ökat mer de senaste åren och de är nu något fler än specialpedagogerna. Merparten av landets speciallärare- och specialpedagoger arbetar i grundskolan. Inom grundskola utgör andelen speciallärare och specialpedagoger 9 procent av den totala lärarresursen. I gymnasieskolan, vuxenutbildningens grund- och gymnasienivå samt sfi (svenska för invandrare) är andelen specialpedagoger högre än andelen speciallärare. Inom gymnasieskolan utgör andelen specialpedagoger och speciallärare 5 procent av den totala lärarresursen. Motsvarande siffra för komvux på grundläggande- och gymnasial nivå är 3 procent och för sfi är knappt 2 procent.

Inom den anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning finns cirka tre gånger så många speciallärartjänster som specialpedagogtjänster. Att andelen speciallärare är betydligt högre än andelen specialpedagoger har att göra med att det krävs en speciallärarutbildning för att vara behörig att undervisning i de anpassade skolformerna. Andelen behöriga lärare i anpassad gymnasieskola i riket var 16 procent läsår 2024/2025, vilket är betydligt lägre än i gymnasieskolan.

I gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter finns i dagsläget 38,8 heltidstjänster för speciallärare, varav 10 inom vuxenutbildning och 28,8 inom gymnasieskola. Ca hälften arbetar inom anpassade skolformer. I dagsläget finns i nämndens verksamheter 53,5 heltidstjänster för specialpedagoger, varav 10 inom vuxenutbildning och 43,5 inom gymnasieskola. 14 arbetar inom anpassade skolformer.

Utredningens förslag i korthet

7.1 En ny speciallärarexamen ersätter den hittillsvarande specialpedagogiska examina

7.1.2 Två utbildningar blir en

Utredningen har tillsats mot bakgrund av en upplevd otydlighet i det nuvarande systemet från 2008 med två parallella examina, speciallärarexamen och specialpedagogexamen. Utredningen föreslår därför att de nuvarande speciallärar- och specialpedagogutbildningar ersätts med en ny flexibel utbildning som bättre svarar mot skolväsendets behov av specialpedagogisk kompetens. Förändringar syftar till att ta fram en bredare specialpedagogisk utbildning med en förskjutning mot mer klassrums-, undervisnings- och elevnära arbete. Enligt utredningens bedömning säkerställer reformen att specialpedagogisk kompetens finns tillgänglig där den bäst behövs och att insatser kan ges tidigt och sammanhållet.

7.2 Specialpedagogiska kompetenser relaterade till skolformer, stadier och grundläggande lärarutbildningar

I den nuvarande speciallärarutbildningen ingår specialiseringarna språk-, läs- och skrivutveckling, matematikutveckling, dövhet eller hörselskada, synskada, grav språkstörning samt intellektuell funktionsnedsättning. Specialiseringarna, som avser språk-, skriv- och läsutveckling respektive matematikutveckling kräver att studenten har ämnesstudier i svenska eller språk- skriv och läsutveckling respektive matematik för att vara behörig till utbildningen. Specialläraren förutsätts kunna tillämpa specialiseringen inom nästan alla skolformer och stadier.

Utredningen föreslår att den nya utbildningen i stället ska utformas så att specialisering inom utbildningen ger kompetenser som tydligt relaterar till skolans olika stadier och skolformer samt till de grundläggande lärarutbildningarna. Den nya examen föreslås därför erbjudas med fyra specialiseringar inriktade mot specialpedagogiskt arbete inom

- förskola, grundskolas årskurs 1–4, sameskolans årskurs 1–4 och fritidshemmet
- grundskolans årskurs 5–7 och sameskolans årskurs 5–7
- grundskolans årskurs 8–10, gymnasieskolan och kommunala vuxenutbildningen
- anpassade grundskolan, anpassade gymnasieskolan och specialskolan

Utbildningen blir på så sätt en tydlig påbyggnad på kunskaper från studenternas grundläggande lärarutbildningar och tidigare yrkeserfarenheter. Skolforms- och stadieanpassningen gör, enligt utredningens bedömning, att det specialpedagogiska arbetet kan utformas mer adekvat i relation till behoven inom olika delar av skolan.

7.2.1 Specialpedagogiska kunskaper och förmågor på individ-, grupp och organisationsnivå

Utredningen föreslår att de kompetenser som ingår i dagens speciallärarutbildning och specialpedagogutbildning ska tas tillvara. Inom respektive specialisering ska specialläraren kunna hantera en specialpedagogisk komplexitet där individ- grupp- och organisationsnivå samverkar. Som en del i specialpedagogers och ibland speciallärares uppdrag ingår i nuläget att medverka i elevhälsan. Detta uppdrag bör, enligt utredningens bedömning, även den nya specialläraren ha. Att visa förmåga att ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete för att bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer, utveckla lärmiljöer samt vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare finns i nuvarande examensordningar. Utredaren föreslår att det ska finnas även i den för ny speciallärarutbildning.

7.3 Leda eller handleda utveckling av det specialpedagogiska arbetet

I dagens speciallärar- och specialpedagogexamina ingår mål där studenten ska visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt **leda** utveckling

av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behovet hos alla elever. För att förstärka den nya speciallärarutbildningens klassrumsnära profil föreslår utredningen en ny formulering i examensordningen som innebär att studenten ska visa förmåga att genomföra uppföljning och utvärdering samt **handleda** utveckling av det pedagogiska arbetet.

7.3.1 Undervisningsnära examen

Utredningen lyfter vikten av tät samverkan mellan lärare och speciallärare i syfte att upptäcka stödbehov i ordinarie undervisning, sätta in konkret didaktiskt stöd samt justera undervisningsupplägg och material. Fördjupade kunskaper och förmågor att tillämpa bedömning, didaktik och kognitionsvetenskap samt förmågor avseende utveckling av undervisning och lärande med barn och elever med funktionsnedsättning läggs till i förslag till ny examensordning. På så sätt stärks den undervisningsnära inriktningen.

7.3.2 Språk- läs- och skrivutveckling samt matematikutveckling

I föreslagen examensordning försvinner de tidigare specialiseringarna språk-, läs- och skrivutveckling samt matematikutveckling. I stället ska alla studenter, oavsett tidigare ämneskunskaper och yrkeslivserfarenheter, efter avslutad utbildning visa fördjupad förmåga att tillämpa sådan didaktik och kognitionsvetenskap samt ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling, samt inom barns och elevers matematikutveckling inom det specialpedagogiska området.

7.4 Lärarlegitimation och behörighet att undervisa

Utredningen föreslår att krav för speciallärarexamen ska utgöras av fullgjord kursfodring om 90 högskolepoäng samt av Skolverket utfärdad lärar- eller förskollärarlegitimation som omfattar behörighet att undervisa inom någon av de skolformer som examens specialisering omfattar. Detta ersätter det tidigare kravet på lärarexamen. Intentionen är att den nya examen ska ge en bredare behörighet att undervisa och därmed förenklar rekrytering och specialpedagogisk kompetensförsörjning.

7.4.2 Den nya speciallärarens behörighet att undervisa

Undervisning som avser särskilt stöd i gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning

Utredningen föreslår att behörighet för undervisning som avser särskilt stöd i grundskolans årskurs 8–10, gymnasieskolan och kommunala vuxenutbildningen, kräver lärarlegitimation som inbegriper behörighet att undervisa inom någon av dessa skolformer, samt speciallärarexamen med specialisering mot dessa skolformer.

Vidare föreslås att det i övergångsbestämmelser framgår att den som är behörig att som speciallärare bedriva undervisning enligt förordningens äldre lydelse är fortsatt behörig att undervisa.

Undervisning inom de anpassade skolformerna

Utredningen föreslår att för att vara behörig för undervisning inom de anpassade skolformerna krävs lärarlegitimation med behörighet att undervisa i grundskola eller gymnasieskola och speciallärarexamen inriktad mot arbete i anpassade grundskolan, anpassade gymnasieskolan och specialskolan. Vilka ämnen behörigheten omfattar bestäms av lärarens grundläggande lärarexamen och eventuella kompletterande behörigheter.

7.5 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser samt följdändringar i förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

7.5.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser i högskoleförordningen

Ändringar i examensordningen föreslås träda i kraft från 1 juli 2029 och tillämpas för utbildningar med start 15 augusti 2029. Den som påbörjat en specialpedagogisk utbildning enligt de gamla bestämmelserna ska ha rätt att slutföra utbildningen, dock längst till utgången av 2032.

7.5.2 Följdändringar i förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

Utredningen föreslår följdändringar i behörighetsförordningen som säkerställer att de speciallärare som idag har en behörighetsgrundande examen har fortsatt behörighet att undervisa.

Behörighetskrav i anpassad gymnasieskola

Hittills har det funnits tillfälliga undantag i behörighetsförordningen som tillåtit speciallärare och specialpedagoger att undervisa i anpassad gymnasieskola trots att de inte uppfyller de formella behörighetskraven. Undantaget gäller anställda före den 1 december 2013 som inte har en behörighetsgivande examen eller som inte har behörighet att undervisa i vissa ämnen. Dessa undantagsbestämmelser upphör att gälla den 30 juni 2028. Läsåret 2024/25 var det endast 16 procent inom den anpassade gymnasieskolan behöriga. I ett inspel till utredningen varnar Sveriges lärare för att det kan uppstå en situation där huvudmannen saknar faktiska möjligheter att uppfylla lagkraven om undantag avskaffas utan att tillgången på behörig personal stärks. Utredningen, styrkt av intervjuade skolledare, bedömer att nuvarande undantag från behörighetskrav måste tas bort för att öka tillgången på behöriga speciallärare inom anpassade skolformer. På så sätt ges huvudmannen starkare incitament till att arbeta aktivt för att anställa behöriga speciallärare.

Utredningen föreslår att dessa bestämmelser upphör att gälla efter den 30 juni 2028. Det skulle innebära att en lärare som arbetar på ett sådant undantag från den 1 juli 2028 inte längre är behörig att undervisa utan att först komplettera sin utbildning så att formell behörighet uppnås.

8 Förslag vid sidan av en ny speciallärarutbildning

8.2 Komplettering för behörighet att undervisa inom de anpassade skolformerna

Utredningen bedömer att det kan finnas intresse bland yrkesverksamma med äldre examina, samt bland studenter som påbörjar utbildningen enligt äldre bestämmelser att uppdatera sina behörigheter i enighet med ny examen. Utredningens bedömning är att behovet av att öka tillgången till behöriga speciallärare inom anpassade grundskolan och anpassad gymnasieskolan är stort. Därför föreslår utredningen att anpassade skolformer prioriteras gällande kompletteringar för breddad behörighet. Utredningen föreslår också att det ska vara möjligt att efter examen komplettera sin behörighet fram till 2035.

Ytterligare förstärkt utbildningskapacitet behöver säkerställas för att möta rekryteringsbehoven inom de anpassade skolformerna. Därför föreslår utredningen att Skolverket ges i uppdrag att inom ramen för Lärarlyftet dimensionera utbudet av platser inom speciallärarutbildningens specialisering mot anpassade grundskolan, anpassade gymnasieskolan och specialskolan, efter skolformernas behov av att anställa fler behöriga speciallärare. För att undvika alltför stora påfrestningar i skolans organisation som i sin tur drabbar eleverna föreslås att speciallärarutbildning inom ramen för Lärarlyftet ges både i form av heltidsstudier fördelade på 1,5 år och halvtidsstudier fördelade på tre år.

8.3 Förslag på förändring i Rektorsprogrammet

I utredningen intervjuas skolledare, som uttalar sig om lämpligheten i att specialpedagoger och speciallärare har ledande arbetsuppgifter. Vissa ifrågasätter varför en specialpedagog ska ha företräde att arbete med skolutveckling medan andra menar att speciallärare eller specialpedagoger som arbetar på individ-, grupp- och organisationsnivå innebär en stark resurs inom skolorganisationen och i skolans pedagogiska arbete. Inte sällan väljer rektorer att delegera ledningsuppgifter till framför allt specialpedagoger, men även till speciallärare. I utredningen menade någon av de intervjuade skolledarna att rektorer andra skolledare inte alltid har tillräcklig kompetens eller andra förutsättningar för att leda det pedagogiska utvecklingsarbetet, och därför behöver en specialpedagog eller speciallärare som stöd.

Enligt skollagen (SFS 2010:800) är huvudregeln att det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Det är rektors ansvar att besluta om sin enhets inre organisation och att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika

förutsättningar och behov. Rektor kan emellertid uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet, att fullgöra enskilda ledningsuppgifter

Utredningen framhåller att det är rektor som behöver utforma sin organisation med en tydlig plats för de specialpedagogiska kompetenserna, ange en riktning för det specialpedagogiska arbetet och stärka specialpedagogerna och speciallärarna i deras roller och föreslår därför att Skolverket ges i uppdrag att inom ramen för rektorsprogrammet förtydliga rektors specialpedagogiska ledarskap.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över utbildningsdepartementets betänkande En ny speciallärarutbildning (SOU 2026:50). Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande omfattar de delar som berör nämndens verksamhet och ansvarsområde samt som nämnden har synpunkter på.

7.1 En ny speciallärarexamen ersätter den hittillsvarande specialpedagogiska examina

7.1.2 Två utbildningar blir en

Utredningen föreslår fyra specialiseringar som ska rymma ett innehåll som i dag sammantaget finns i båda examina, utan att antalet högskolepoäng utökas eller studietiden förlängs. Det innebär en begränsning av möjligheten till djup i utbildningens innehåll och det finns en risk för att delar av innehållet blir alltför ytligt. Specialpedagoger och speciallärare har i dagsläget specialisering inom språk-, läs- och skrivutveckling, matematikutveckling och intellektuell funktionsnedsättning. Dessa specialkompetenser riskerar att successivt försvinna i en sådan bred utbildning som utredningen föreslår. Däremot kan en bred utbildning ge fler elever möjlighet att möta specialkompetens, särskilt i mindre kommuner samt skolhuvudmän.

7.2 Specialpedagogiska kompetenser relaterade till skolformer, stadier och grundläggande lärarutbildningar

Nämnden delar utredningens uppfattning om betydelsen av att bygga vidare på grundläggande lärarutbildning och yrkeslivserfarenhet. Att rekrytera specialpedagoger och speciallärare med relevant lärarbakgrund är något som idag hanteras inom ramen för arbetet med kravprofiler inför anställning. Nämnden anser däremot att den djupgående specialistkompetens i språk-, skriv- och läsutveckling respektive matematikutveckling som speciallärare tillägnat sig i nuvarande utbildning är avgörande för elevernas lärande.

7.2.1 Specialpedagogiska kunskaper och förmågor på individ-, grupp och organisationsnivå

Nämnden delar utredningens bedömning om vikten av att skolor har fortsatt tillgång till kompetens att analysera och utveckla lärmiljöer, att hantera frågor på individ-, grupp- och organisationsnivå samt kompetens att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare som dagens specialpedagoger besitter. En verksamhet med målet att möta alla elevers behov, både inom och utanför klassrummet och oavsett vilka svårigheter eller utmaningar de möter, behöver beakta ett helhetsperspektiv på eleven i lärmiljön.

Nämnden ställer sig positiv till föreslagen formulering i examensordningen som innebär att skolor även framöver kommer att ha tillgång specialpedagoger och/eller speciallärare som har en förmåga att arbeta självständigt på individ- grupp- och organisationsnivå för barn och elever.

7.3 Leda eller handleda utveckling av det specialpedagogiska arbetet

Nämnden efterfrågar förtydligande avseende syfte och förväntad effekt av att förändra specialpedagogutbildningens examensmål från ”att visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt **leda** utveckling av det pedagogiska arbetet” till målet ” visa förmåga att självständigt **handleda** utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behovet hos alla elever”.

7.3.1 Undervisningsnära examen

Nämnden har inga synpunkter på de undervisningsnära målen i den föreslagna examensordningen med ett ökat fokus på kognitionsvetenskap, didaktik och bedömning. Nämnden bedömer att förslaget kan stärka förutsättningarna för samverkan mellan lärare och specialpedagoger/speciallärare i syfte att upptäcka stödbehov i ordinarie undervisning, sätta in konkret didaktiskt evidensbaserat stöd samt justera undervisningsupplägg och material och därmed ge eleverna förbättrade förutsättningar att nå utbildningens mål.

Vidare vill nämnden lyfta att sociala och relationella aspekter av lärande bör framkomma i examensordning för att möta utmaningar gällande exempelvis psykisk hälsa och skolnärvaro.

7.3.2 Språk- läs- och skrivutveckling samt matematikutveckling

Nämnden anser att gymnasieskolan och Komvux även fortsättningsvis har behov av speciallärare med fördjupade kunskaper inom språk-, läs- och skrivutveckling respektive

matematikutveckling. Därför efterfrågar nämnden förtydligande om hur ovan nämnda kompetens kan säkerställas inom ramen för den nya utbildningen.

7.4.2 Den nya speciallärarens behörighet att undervisa

Undervisning som avser särskilt stöd i gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning

När det gäller undervisning som avser särskilt stöd i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning ser nämnden utmaningar med de föreslagna behörighetskraven, men även med upplägg för enskild undervisning i stort. I yttrandet Förbättrat stöd i skolan (GYVF-2025-1766, GVN 2025-06-13 §98) har nämnden lyft att elever i särskiljande stödåtgärder ofta uttrycker känslor av stigmatisering, utanförskap, låg motivation att lära och sämre självkänsla, vilket påverkar skolprestationerna negativt. Enskild undervisning i sig riskerar att bli en sådan konsekvens.

Om enskild undervisning ska införas i gymnasieskola ser nämnden att det bör vara rektor som, inom ramen för sitt pedagogiska ledarskap och utifrån den utredning som genomförts av elevens behov av särskilt stöd, avgör hur stödet bäst organiseras och genomförs.

Nämnden anser att elever, även när undervisningen ges som särskilt stöd individuellt eller i mindre undervisningsgrupp, har rätt till undervisning av lärare med relevanta och fördjupade ämneskunskaper. För att stödet ska bli ändamålsenligt behöver såväl specialpedagogisk kompetens som ämneskompetens beaktas. Samtidigt skapar detta en utmaning i samband med reformen om reglerad undervisningstid, särskilt när det gäller yrkeslärare. Nämnden anser att tillgång till relevant kompetens, ekonomiska konsekvenser och ersättning till kommuner behöver ytterligare utredas innan förslaget kan genomföras.

Undervisning inom de anpassade skolformerna

Enligt utredningen är andelen behöriga lärare inom anpassad gymnasieskola 16 procent 2024/25 nationellt. Nämnden anser därför att det bör utredas hur kompetenskrav, lärarbehörighet och alternativa utbildningsvägar för undervisning i de anpassade skolformerna kan utformas på ett mer ändamålsenligt och verksamhetsnära sätt. Syftet bör vara att öka tillgången till behörig personal samtidigt som de kompetenser som redan finns i verksamheterna tas tillvara och utvecklas.

Nämnden anser att möjligheterna att validera undervisande personals befintliga kunskaper bör utredas. Därutöver efterfrågar nämnden en analys av fördelar och nackdelar med att införa en grundläggande lärarutbildning särskilt avsedd för undervisning inom de anpassade skolformerna.

7.5 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser samt följdändringar i förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

7.5.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser i högskoleförordningen

Nämnde har inga invändningar mot att ny examensordning träder i kraft från 1 juli 2029 och tillämpas för utbildningar med start 15 augusti 2029.

7.5.2 Följdändringar i förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

Nämnden ställer sig positiv till förslaget om att det i övergångsbestämmelser framgår att den som redan är behörig att bedriva undervisning enligt förordningens äldre lydelse fortsatt ska vara behörig att undervisa.

Behörighetskrav i anpassad gymnasieskola

Nämnden delar utredningens problembeskrivning gällande brist på behöriga lärare inom anpassad gymnasieskola. Mot bakgrund av den nationella bristen på behöriga lärare inom anpassad gymnasieskola ställer sig nämnden negativ till utredningens förslag om ett borttagande av övergångsbestämmelsen till behörighetsförordningen 2028. Nämnden föreslår att det skjuts fram ytterligare.

8.1 och 8.2 Förstärkt utbud mot anpassade grundskolan, anpassade gymnasieskolan och specialskolan inom Lärarlyften

Nämnden välkomnar föreslagna satsningar inom Lärarlyftet för att utbilda speciallärare med kompetens att arbeta i anpassade skolformer. Utöver att fler legitimerade lärare ges möjlighet att vidareutbilda sig till speciallärare anser nämnden att insatser för att stärka behörigheter för ämneslärare inom de anpassade skolformerna även bör omfattas av Lärarlyftet. Detta är en viktig förutsättning för att långsiktigt säkerställa hög kvalitet i undervisningen och stärka elevernas tillgång till lärare med relevant ämneskompetens.

Nämnden ser därutöver ett fortsatt behov av fler specialpedagoger och speciallärare inom såväl gymnasieskolan som kommunal vuxenutbildning. Nämnden understryker därför vikten av att även behovet av kompetensförsörjning inom dessa verksamheter beaktas inom ramen för Lärarlyftets framtida satsningar.

8.3 Förslag på förändring i Rektorsprogrammet

Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att Skolverket ges i uppdrag att inom ramen för rektorsprogrammet förtydliga rektors specialpedagogiska ledarskap i relation till att organisera lärmiljöer.

Nämnden har i tidigare yttrande gällande betänkandet Rektor i fokus (SOU 2026:4)(GVYF-2026-789) och slutbetänkandet En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113) (GYVF-2026-1152) framhållit vikten att förslag i olika statliga utredningar samordnas, så att rektors ansvar och uppdrag framstår som tydligt och sammanhållet. Att

utredningen nu även föreslår ändringar i rektors ansvar för att leda det specialpedagogiska arbetet stärker ytterligare behovet av sådan samordning.

Sammanfattande synpunkter

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden delar utredningens ambition att stärka den specialpedagogiska kompetensen i skolväsendet. Samtidigt bedömer nämnden att flera av utredningens förslag riskerar att försvaga den specialistkompetens som idag finns inom det specialpedagogiska området. Nämnden anser att specialiseringar inom språk-, läs- och skrivutveckling, matematikutveckling samt intellektuell funktionsnedsättning fortsatt behövs för att möta verksamheternas behov. Nämnden efterfrågar förtydligande avseende syfte och förväntad effekt av utredningens förslag om att ändra examensmålet från att ”leda” till att ”handleda”.

Vidare anser nämnden att regelverk och behörighetskrav bör utformas så att elever får tillgång till både specialpedagogisk kompetens och relevant ämneskompetens. Det bör finnas utrymme för rektor att utifrån elevens behov organisera stödet på det sätt som bedöms vara mest ändamålsenligt. Nämnden ser därför risker med regleringar som begränsar skolornas möjligheter att använda den samlade kompetens som finns i verksamheten.

Nämnden bedömer också att förslagen rörande de anpassade skolformerna behöver kompletteras med en fördjupad analys av kompetensförsörjningen. För att öka andelen behöriga lärare krävs långsiktiga och verksamhetsnära lösningar som tar tillvara befintlig kompetens, skapar fler vägar till behörighet och stärker möjligheterna till vidareutbildning.

Ansvariga

Elena Zukauskaite Avdelningschef
Anneli Schwartz Förvaltningschef